

KODEKS

PRIVATNIH RADIO I TELEVIZIJSKIH
STANICA
ZA PREDIZBORNU KAMPANJU

A 00-03110

BEOGRAD, JUN 2000.

S A D R Ź A J

- DEKLARACIJA O POLOŽAJU PRIVATNIH RADIO I TV STANICA
- KODEKS PRIVATNIH RADIO I TELEVIZIJSKIH STANICA o uslovima i kriterijumima za predstavljanje programa i kandidata u predizbornoj kampanji 2000. godine
- DEKLARACIJA O PRAVIMA I OBAVEZAMA NOVINARA (Minhenska deklaracija)
- DEKLARACIJA O NAČELIMA PONAŠANJA NOVINARA (Međunarodna federacija novinara)
- O ETICI INFORMISANJA
- SPEKTAR – Udruženje za razvoj i unapređenje privatne radiodifuzije
- SPEKTAR – Association for development of private broadcasting

A 00 - 03118

Privatne radio i televizijske stanice motivisane željom i potrebom građana, svojih slušalaca i gledalaca i svojim interesima, okupljene u Nišu 17. i 18. juna, donose:

DEKLARACIJU

o položaju privatnih radio i TV stanica

Učesnici konstatuju:

1. U Srbiji ima preko 500 radio i televizijskih stanica od kojih su dve trećine u privatnom vlasništvu. Uprkos tome, oblast radiodifuzije nije regulisana zakonskim rešenjima primerenim stanju, demokratskim i profesionalnim standardima.
2. Sve što je vlast do sada uradila, posebno od februara 1998. kada je raspisan oglas za privremeno korišćenje radiofrekvencija, u funkciji je da se elektronski mediji, posebno privatni, stave u položaj potpune nesigurnosti i zavisnosti čime se želi postići apsolutna kontrola nad njihovim programskim opredeljenjem.
3. U odsustvu zakonske regulative stvoreni su uslovi za raznovrsne oblike represije, javne i još više pritajene. Selektivnim pristupom i stranačkim kanalima pojedini privatni mediji su stavljeni na crnu listu velikih državnih firmi, gubeći tako značajne prihode na sve siromašnijem oglasnom tržištu.
4. Opozicija u Srbiji ne pokazuje interes za položaj privatnih lokalnih stanica, nema koncepciju za promenu stanja u radiodifuziji, niti iskazuje javnu podršku ovom segmentu elektronskih medija.

5. Učešće privatnih RTV u predizbornoj kampanji zbog toga je skopčano sa političkim, imovinskim, finansijskim i uopšte egzistencijalnim rizikom. Svaka od učesnica skupa u Nišu doneće odluku o učešću u predizbornoj kampanji u skladu sa svojim i interesom građana u svojoj sredini. Istinski demokratski izbori u Srbiji nisu moguću bez široke i otvorene alternativne medijske scene.

Učesnici zahtevaju:

1. Da državni ili izborni organi nikakvom prinudom ne obavezuju privatne lokalne stanice da učestvuju ili ne učestvuju u predizbornoj kampanji. Takvu odluku treba samostalno da donesu njihovi vlasnici.
2. Da se obustavi zatvaranje radio i TV stanica od strane Ministarstva za telekomunikacije i drugih organa, pre, u vreme i posle izbora.
3. Da se RTV koje su podnele traženu dokumentaciju na oglas iz februara 1998. legalizuju bez ikakve selekcije. Ove stanice ne mogu biti odgovorne što oglas nije okončan više od dve godine.
4. Da se političke stranke, bilo da deluju neposredno ili preko državnih organa, uzdrže od obećanja privatnim medijima, od pritisaka na njih ili ucena.
5. Da vlast i opozicija postignu dogovor o kriterijumima medijskog predstavljanja i da se skine svaka odgovornost sa javnih glasila kada prenose izjave aktera u predizbornoj kampanji. Nužno je reafirmisati polemiku, ispravku i demanti kao i redovan sudski postupak.
6. Privatne radio i TV stanice po pravilu nemaju ni političku zaštitu ni ekonomsku podršku. One traže da svoju egzistenciju vežu za svoje slušaoce i gledaoce i za slobodno i otvoreno oglasno tržište od koga žive.

ZAŠTO KODEKS

Privatna radiodifuzija u Srbiji razvijala se u pravnom haosu, u odsustvu jasne zakonske regulative, i pod odlučujućom kontrolom vlasti. Elektronski mediji su od strane vlasti podeljeni na legalne i nelegalne, ali su i jedni i drugi, manje ili više, bez pravne i egzistencijalne sigurnosti sa privremenim statusom u etru. To stanje "uređuje" program, sprečava ulaganje u razvoj i dugoročne poslovne odluke.

Privatne stanice nemaju oslonac ni u zakonskim propisima ni u opštinskim budžetima. Njihova sudbina u najvećoj meri zavisi od političke volje s jedne strane i osiromašenog oglasnog tržišta s druge. Oni najbolje vide i osećaju neizvesnost. Stanje nesigurnosti i straha posebno je prisutno u vreme predizborne kampanje kada su pritisci, ucene, lažna obećanja i sl. najveći. Zbog toga se relativno veliki broj stanica ne uključuje, na ovaj ili onaj način, u predizbornu kampanju, ostavljajući da to rade "drugi" za njihove slušaoce i gledaoce i po cenu odricanja od značajnih prihoda.

Otvaranjem studija i ustupanjem radio i TV kanala u predizornoj kampanji ove stanice će pomoći svojim slušaocima i gledaocima da se upoznaju sa različitim političkim opcijama. A to je najvažniji uslov da bi (obavešteni) građanin imao kvalifikovano izorno opredeljenje, a izborni rezultati bili odraz stvarnog raspoloženja naroda.

Kodeks treba lične kriterijume i odluke u predizornoj kampanji da zameni kolektivnim kriterijumima. Na taj način Kodeks za potpisnike ima ulogu odbrambenog mehanizma od pritisaka, ucena i privilegija.

Primenjujući Kodeks vlasnici ovih RTV ne mogu biti optuženi za lični odnos, odnosno za lični politički interes i pristrasnost ni pre a ni posle izbora.

Dileme o tome hoće li ili neće biti izbora, hoće li ili neće biti organizovanog bojkota nisu njihove. Izbori su ustavna obaveza, a bojkot individualna odluka. Njihovo je da se za izbore pripreme, a Kodeks je prvi korak u tom pravcu.

Vlasnici privatnih RTV u ovim vremenima imaju i obaveze i odgovornost, koju niti mogu, niti smeju zanemariti.

(Kodeks je prihvaćen na susretu privatnih RTV u Nišu, 17. juna 2000. godine)

Privatne lokalne radio i televizijske stanice sa ciljem da istinito, nezavisno i profesionalno informišu, i da na taj način doprinesu samostalnom izbornom opredeljenju građana, donose ovaj

KODEKS

O USLOVIMA I KRITERIJUMIMA ZA PREDSTAVLJANJE PROGRAMA I KANDIDATA U PREDIZBORNOJ KAMPANJI 2000. GODINE

1. Potpisnici Kodeksa izjavljuju da medijsko učešće u predizbornoj kampanji smatraju svojim pravom i obavezom prema građanima u svojoj sredini.
 - 1.1 Medijsko učešće u predizbornoj kampanji traje od dana raspisivanja izbora do časa okončanja izbora, s tim što se 48 časova pre dana izbora primenjuju odluke o izbornoj tišini.
 - 1.2 Potpisnici Kodeksa koji su započeli predizbornu kampanju ne mogu odustati u toku njenog trajanja, niti menjati početne programske i komercijalne uslove.

NAČELA JEDNAKOSTI

2. Podnosiocima izbornih lista (strankama, koalici-
jama, grupama građana) potpisnici Kodeksa obez-
bediće apsolutnu jednakost i to:
 - 2.1 u istovremenom i pravovremenom obaveštavanju o
planu praćenja predizborne kampanje (emisije,
termini) koji je određen za ove namene;
 - 2.2 u cenama (tarifama) komercijalnih (zakupljenih)
termina i EPP-u kao i u uslovima koji se na njih
odnose;
 - 2.3 u jednakim uslovima plaćanja, pri čemu je
isključen svaki oblik kompenzacije;

- 2.4 u jednakim tehničkim uslovima u studiju i na terenu.
- 2.5 Stranka ili koalicija koja bojkotuje izbore ima ista prava kao i podnosilac izborne liste.

BESPLATNO PREDSTAVLJANJE

- 3. Za predavljanje kandidata i izbornih programa stranaka, koalicija i grupa građana (podnosioci lista), potpisnici Kodeksa obezbediće besplatne termine (posebne emisije), kao i izveštaje u svojim informativnim emisijama.
 - 3.1 Plan emitovanja ovih emisija određuje potpisnik Kodeksa prema svojim programskim mogućnostima, lokalnim uslovima i tehničkim mogućnostima, i to za svaki nivo izbora (lokalni, republički, savezni) posebno.
 - 3.2 Podnosioci izbornih lista imaju srazmerna prava na besplatne termine prema kriterijumima iz tačke 3.3 i to:
 - 3.3 prema rezultatima prethodnih izbora, prema sastavu koalicija i njihovom realnom političkom i društvenom značaju i prema kriterijumima koje propisuje odgovarajući organ ili kodeks učesnika na izborima, a koji se odnose na RTS i opštinska elektronska javna glasila. Bliža uputstva i odluke usvojiće se kada budu poznati svi relevantni uslovi.
 - 3.4 Raspored korišćenja besplatnih termina određuje se žrebom.

- 4. Predavljanje podnosioca lista u dnevnim informativnim emisijama podrazumeva izjave, intervjue, reportaže sa tribina i mitinga i sl., a prema izboru podnosioca liste.
 - 4.1 Trajanje priloga određuje stanica, vremenski je ograničeno i jednako je za sve podnosiocce.
 - 4.2 Za broj priloga u informativnim emisijama koristiće se kriterijumi koji će biti definisani prema tački 3.3.
 - 4.3 U emitovanju priloga iz prethodne tačke vodiće se računa o redosledu po kriterijumu ravnopravnosti.
 - 5. Preporučuje se potpisnicima Kodeksa koji imaju tehničke i programske uslove da odrede posebne termine za debatne emisije dva ili više kandidata sa različitih izbornih lista. U ovim a i svim drugim emisijama "uživo" nisu dozvoljena pitanja gledalaca u bilo kom obliku bez saglasnosti učesnika.
 - 5.1 Učesnici u "živim" emisijama biće na početku javno upozoreni na odredbe Zakona o javnom informisanju i na uslove ravnopravnog učešća u emisiji.
 - 5.2 Sve emisije i predizborni "blokovi" u informativnim programima biće na početku označeni, na radiju najavljeni, kao predizborni program.
 - 5.3 Preporučuje se dogovor RTV i svih podnosioca izbornih lista na lokalnom nivou radi definisanja i usvajanja kriterijuma za tač. 3.3 i druga pravila. Dogovor je u pisanoj formi, a inicijator je RTV stanica.

PLAĆENI TERMINI

6. Potpisnici Kodeksa određiće komercijalne (plaćene) termine prema potrebama i uslovima u svojim sredinama.
- 6.1 Raspored i trajanje plaćenih termina, kao i cenovnik treba da omoguće njihovo korišćenje strankama različitih finansijskih mogućnosti.
- 6.2 Samo redosled izvršenih uplata određuje prvenstvo izbora plaćenih termina. Rezervacije, akontacije, garancije, kao i kompenzacioni aranžmani su isključeni.
- 6.3 Neiskorišćeni termini krivicom predlagača liste računaju se kao iskorišćeni.
- 6.4 Ukoliko se iz tehničkih ili drugih razloga "više sile" emisija otkaže ili prekine, obe strane će dogovorno odrediti novi termin, a u suprotnom sledi povraćaj uplate.
- 6.5 TV emisije u plaćenim terminima obavezno imaju stalnu naznaku (u uglu ekrana) "plaćeni termin" ili sl. a u radio programima povremeno obaveštenje od strane voditelja.
- 6.6 "Sečenje" emisija EPP-om u zakupljenim terminima nije dozvoljeno bez saglasnosti zakupca.
- 6.7 Potpisnici Kodeksa neće dopustiti da u zakupljenim terminima pojedini podnosioci lista ostvare očigledan medijski monopol.
Ustupanje ili zamena termina nisu dozvoljeni.

EPP

7. Dozvoljeni su radio i TV spotovi, oglasi i druge vrste propagandnih izbornih EPP.
- 7.1 Plan emitovanja EPP (blokovi, termini, trajanje, oblici, tehnički uslovi) samostalno utvrđuje potpisnik Kodeksa, kao i cenovnik.
- 7.2 Emitovanje izbornih poruka obavezuje potpisnike Kodeksa da u interesu ravnopravnosti svakodnevno menjaju redosled emitovanja ovih poruka.
- 7.3 Preporučuje se da potpisnik Kodeksa sa drugim lokalnim RTV koje pokrivaju isto izorno područje ostvari saradnju radi izbegavanja nelojalne konkurencije sa tarifama EPP-a i plaćenih termina.
- 7.4 Emitovanja EPP predizbornih poruka u drugim programima (sečenje, kajron – "trčeća slova", logo, oznake i sl.) moraju biti sa merom u pogledu broja i veličine.
- 7.5 Potpisnik Kodeksa je odgovoran za sadržaj EPP poruke. Poruke koje sadrže lične osobine kandidata, njegovu porodičnu situaciju i privatnost članova ili druge činjenice koje nisu od javnog interesa neće biti emitovane.

TEHNIČKA PITANJA

8. Tehnički uslovi i prava jednaki su za sve.
- 8.1 Podnosioci izbornih listi biće istovremeno i pravovremeno informisani o tehničkim uslovima u studiju, scenografskim mogućnostima, prijavama i rokovima, kao i uslovima prijema i emitovanja snimljenih materijala (kasete).

- 8.2 Radio i TV stanice obezbediće snimanje tonskog, odnosno video zapisa svih emisija i priloga (čl. 23 Zakona o javnom informisanju) kao i njihovo čuvanje, i to iz dnevnih informativnih emisija 15 dana, a ostalih emisija 30 dana.
- 8.3 Podnosiocima izbornih lista obaveštenja će se dostavljati po pravilu pismenim putem uz obezbeđenje potvrde o prijemu.
- 8.4 Potpisnici Kodeksa uzdržavaće se od preuzimanja (direktno ili odloženo) emisija drugih RTV koje se odnose na predizbornu kampanju, osim kada se ti programi emituju u plaćenim terminima.

UREDNICI I NOVINARI

9. Kodeks
- 9.1 Novinari i urednici ograničiće se na profesionalno uređivanje i izveštavanje u skladu sa važećim kodeksima u SRJ i međunarodnim standardima (Minhenska deklaracija, Deklaracija međunarodne federacije novinara).
- 9.2 Najave strančkih mitinga, tribina i sl. mogu se objavljivati isključivo u plaćenim terminima.
- 9.3 Izveštavanje o radu državnih organa i nosilaca javnih funkcija ograničiće se na osnovu značaja događaja a ne ličnosti i ne može se koristiti u propagandne svrhe.
- 9.4 Predizborne emisije se najavljuju u redovnim najavama za taj dan.

- 9.5 Novinari i urednici koji su na izbornim listama ne mogu se pojavljivati pred kamerama ili mikrofonima u vezi izvršavanja svoje radne obaveze u vreme predizborne kampanje.

DEKLARACIJA

10. Deklaracija
- 10.1 Ukinuti Zakon o javnom informisanju, odnosno odredbe čl. 69 i čl. 70 tač. 3, čime će se stvoriti uslovi za slobodno, nezavisno i profesionalno učešće privatnih medija u predizbornoj kampanji.
- 10.2 Svim radio i TV stanicama koje su predale tehničku dokumentaciju na oglas Ministarstva za telekomunikacije 1998. godine da se izdaju dozvole za korišćenje radiofrekvencija i TV kanala.
- 10.3 Potpisnici Kodeksa neće se smatrati odgovornim po Zakonu o javnom informisanju za izjave u emisijama "uživo" i za izjave u plaćenim terminima.
- 10.4 Država treba da garantuje nesmetan rad svim radio i TV stanicama pre, za vreme i posle izborne kampanje.

ZAVRŠNE ODREDBE

11. Kodeks obavezuje RTV koje su ga prihvatile.
- 11.1 O tumačenju i primeni Kodeksa stara se Etički odbor. Ovaj odbor se sastoji od tri člana koji nisu iz sastava radio i TV stanica.

- 11.2 Etički odbor razmatra prijave i izriče mere za grubo kršenje Kodeksa:
- ◆ interne opomene
 - ◆ javne opomene koje objavljuju stanice navedene u odluci.
- 11.3 Etički odbor štiti učesnike Kodeksa raspoloživim sredstvima (pravne usluge, javna zaštita) u slučajevima pritisaka, ucena, zastrašivanja, zatvaranja i sl.
- 11.4 Kodeks stupa na snagu danom potpisivanja, a primenjuje se od dana raspisivanja izbora.

DEKLARACIJA O PRAVIMA I OBAVEZAMA NOVINARA

(MINHENSKA DEKLARACIJA)

Deklaraciju o pravima i obavezama novinara usvojili su 24. i 25. novembra 1971. godine u Minhenu predstavnici sindikata i federacija novinara šest zemalja koje su tada bile u sastavu Evropske ekonomske zajednice.

Preambula

Pravo na informisanje, na slobodno izražavanje i na kritikovanje predstavlja jednu od osnovnih sloboda svakog ljudskog bića.

Iz tog prava javnosti da bude informisana o događajima i mišljenjima proizlazi skup dužnosti i prava novinara.

Odgovornost novinara prema javnosti preča je od svake druge odgovornosti, posebno od one prema poslodavcima i javnim vlastima.

Misija informisanja nužno sadrži ograničenja koja novinari sami sebi dobrovoljno nameću. To je cilj ovde formulisane Deklaracije o dužnostima.

Ali, te dužnosti mogu biti istinski poštovane u obavljanju novinarske profesije jedino ako su ostvareni konkretni uslovi profesionalne nezavisnosti i profesionalnog dostojanstva. To je cilj Deklaracije o pravima koja je ovde data.

DEKLARACIJA O DUŽNOSTIMA

Suštinske obaveze novinara, angažovanog na prikupljanju, priređivanju i komentarisanoj vesti jesu:

1. da poštuje istinu, ma kakve bile posledice po njega/nju, zbog prava javnosti da istinu dozna;
2. da brani slobodu informisanja, komentara i kritike;
3. da iznosi samo činjenice iz njemu/njoj znanog izvora; da ne zataškava bitne informacije i ne menja tekstove i dokumenta;
4. da se ne služi nečasnim metodama radi pribavljanja vesti, fotografija ili dokumenata;
5. da poštuje privatnost drugih lica;
6. da ispravi svaku objavljenu informaciju za koju se pokaže da je netačna;
7. da poštuje profesionalnu tajnu i ne odaje izvor informacija dobijenih u poverenju;
8. da teškim povredama profesije smatra sledeće: plagiranje, blaćenje, uvredu, klevetu i neosnovane optužbe, primanje mita svake vrste, bilo radi objavljivanja ili zataškavanja informacije;
9. da nikada ne meša profesiju novinara sa profesijom prodavca oglasa ili propagandiste i da odbija sve direktne ili indirektno naloge oglašivača;
10. da se opire svakom pritisku i da uredivačke naloge prima samo od nadležnih lica iz redakcijskog sastava.

Novinari dostojni tog zvanja smatraće za svoju dužnost da se verno pridržavaju ovde iznetih načela: u okvirima zakona svake zemlje, novinar će poštovati jedino nadležnost svojih kolega u pitanjima koja se tiču profesije i odbaciće svako mešanje vlade ili bilo koje druge instance.

DEKLARACIJA O PRAVIMA

1. Novinari polažu pravo na slobodan pristup svim izvorima informacija, kao i pravo da slobodno istražuju sva događanja od uticaja na javni život. Stoga, tajne koje se tiču javnih i privatnih poslova (povezanih s javnim životom) mogu se pred novinarima skloniti samo u izuzetnim slučajevima i uz jasno naznačen motiv.
2. Novinar ima pravo da odbije potčinjavanje bilo čemu što je protivno opštoj politici organa informisanja čiji je on/ona saradnik, onome što je u njegovom/njenom ugovoru o zapošljavanju pismeno navedeno i inkorporisano, ili tom opštom politikom jasno obuhvaćeno.
3. Novinar se ne može prisiliti na profesionalni čin ili na izražavanje mišljenja protivno njegovim/njenim ubeđenjima i savesti.
4. Redakcijski sastav mora biti informisan o svim važnim odlukama koje mogu uticati na život preduzeća. Kao minimum, treba da bude konsultovan pre donošenja konačne odluke o stvarima koje se tiču sastava redakcije, tj. angažovanja, otpuštanja, restrukturisanja i unapređenja.
5. S obzirom na svoju funkciju i odgovornost, novinar ima prava ne samo na prednosti koje proističu iz kolektivnih ugovora, nego i na individualni ugovor s poslodavcem, koji mu/joj obezbeđuje materijalnu i moralnu sigurnost za rad, kao i mesto u platnom sistemu koje odgovara njegovom/njenom socijalnom položaju i garantuje njegovu/njenu ekonomsku nezavisnost.

Međunarodna federacija novinara

DEKLARACIJA O NAČELIMA PONAŠANJA NOVINARA

Usvojena na Drugom kongresu Međunarodne federacije novinara u Bordou, 25-28 aprila 1954. godine, izmijenjena na 18. svetskom kongresu MFN u Helsingöru 2-6 juna 1986. godine.

Ova međunarodna deklaracija proklamovana je kao standard profesionalnog ponašanja novinara na poslovima prikupljanja, prenošenja, širenja i komentarisanja vesti i informacija, kao i pri opisivanju događaja.

1. Poštovanje istine i prava javnosti na istinu prva je dužnost novinara.
2. U izvršavanju ove dužnosti novinar će uvek braniti načela slobode poštenog prikupljanja i objavljivanja vesti, i pravo na pravedan komentar i kritiku.
3. Novinar će izveštavati samo u skladu sa činjenicama čije poreklo on/ona poznaje. Novinar neće sprečavati objavljivanje bitne informacije, niti će falsifikovati dokumenta.
4. Novinar će koristiti samo poštene metode za prikupljanje vesti, fotografija i dokumenata.

5. Novinar će uložiti najveće napore da objavi ispravku informacija za koje je utvrđeno da su na štetan način netačne.
6. Novinar će se pridržavati profesionalne tajne u vezi sa izvorom informacija prikupljenih u poverenju.
7. Novinar će biti svestan opasnosti od diskriminacije u medijima i uložiti najveće napore da izbegne diskriminaciju koja se zasniva, između ostalog, na rasi, polu, seksualnom opredeljenju, jeziku, veri, političkim ili drugim mišljenjima, i nacionalnom i drugom poreklu.
8. Novinar će smatrati teškim stručnim prestupima:
 - plagijat;
 - maliciozno lažno predstavljanje;
 - lažno okrivljenje, ogovaranje, klevetu, neosnovane optužbe;
 - primanje mita u bilo kom obliku radi objavljivanja ili prikrivanja informacija;
9. Novinari dostojni tog zvanja smatraće za svoju dužnost da se verno pridržavaju ovde iznetih načela. U okvirima zakona svake zemlje, novinar će poštovati jedino nadležnost svojih kolega u pitanjima koja se tiču profesije, do isključenja mešanja vlada ili subjekata bilo koje vrste.

O ETICI INFORMISANJA

Legitimnost novinarske slobode izvodi se iz prava javnosti da bude informisana o svim relevantnim "događajima i mišljenjima", a to pravo javnosti, odnosno građana, potvrđeno je odgovarajućim međunarodnim dokumentima i spada u osnovna prava čoveka. Ono je zagarantovano i najvišim pravnim aktima svih demokratskih zemalja. Dakle, smatra se da je odgovornost novinara prema javnosti "preča od svake druge odgovornosti, posebno one prema poslodavcima i javnim vlastima".

S druge strane, kako novinari svoju profesionalnu aktivnost obavljaju u nekom sistemu medija (na Zapadu je to pre svega tržište), oni su suočeni i sa čitavim spletom drugih odgovornosti: prema medijskoj kući za koju rade, prema posebnoj publici kojoj se obraćaju, prema svojim izvorima informacija, prema ličnostima o kojima pišu ili govore itd.

Traganje za istinom je centralna tema novinarske etike, a dužnost da se objavljuje tačna i potpuna informacija jeste prvi etički zahtev. On podrazumeva, između ostalog, proceduru identifikacije izvora informacije, njeno proveravanje u meri koju dopuštaju uslovi novinarskog rada i upotpunjavanje i upoređivanje sa drugim izvorima.

Tu je i mnogo drugih problema. Najviše što novinar može da obeća jeste da će tragati za istinom, a najmanje što zaista može da učini jeste da ne laže. To je i poruka jednog izdavača i novinara s početka XVII veka, Teofrasta Renodoa, koji je među prvima ostavio traga o novinarskoj etici.

Tema poštovanja čovekove ličnosti podrazumeva ne samo pošten odnos prema onome o kome se izveštava, nego i poštovanje javnosti/publike kojoj se novinar obaraća. Značajni su i problemi neopravdanog zadiranja u privatni život, diskriminacije na osnovu političkih, verskih, nacionalnih, polnih i drugih razlika i poštovanje pretpostavke nevinosti lica osumnjičenih ili okrivljenih za krivična dela.

Kada se govori o novinarskim zloupotrebama, smatra se da odgovornost za to snose i mediji kao organizacije, odnosno oni koji medijima rukovode. Zbog toga načela i standardi novinarske etike važe i za njih. Veliki deo nastojanja novinara, urednika i rukovodilaca medija da sami regulišu svoje prakse, tj. da se postaraju za neku vrstu etičke samokontrole, zapravo predstavlja pokušaj da se predupredi intervencija države i njena oštrija pravna regulativa. Zbog toga na Zapadu kodekse ne prave samo novinari, nego i vlasnici medija i urednici.

SPEKTAR

UDRUŽENJE ZA RAZVOJ PRIVATNE RADIODIFUZIJE

Naziv SPEKTAR simbolizuje raznolike programske orijentacije ovih medija, njihovu različitu tehničku, personalnu i profesionalnu osposobljenost, kao i nejednaku veličinu područja emitovanja. U celini, radio – stanice obuhvataju približno četiri miliona potencijalnih slušalaca, a TV – stanice više od dva miliona gledalaca.

"Spektar" je savetodavni, administrativni i tehnički servis svojih članica. Saraduje i sa više desetina vlasnika privatnih RTV koji nisu njegovi članovi.

Ciljevi:

- legalizacija privatnih radio i TV stanica i njihova dugoročna pravna sigurnost;
- stvaranje slobodnog medijskog tržišta i odbrana prava na nezavisnu uređivačku politiku;
- artikulacija zajedničkih interesa i informisanje javnosti;
- zaštita, individualna i grupna, od različitih oblika državne represije (pravna, savetodavna i tehnička pomoć);
- vođenje/razvijanje profesionalnih standarda, što podrazumeva nabavku adekvatne opreme, formiranje i stručno osposobljavanje redakcija, kao i edukaciju produkcionog osoblja;
- uvođenje/unapređivanje raznovrsnih programa sopstvene proizvodnje (informativnih, dokumentarnih, kulturnih, edukativnih, zabavnih, itd.);
- formiranje zajedničkog ekonomsko-propagandnog servisa i realizacija projekata u oblasti marketinga;
- saradnja sa domaćim i inostranim organizacijama koje se bave medijima.

SPEKTAR

ASSOCIATION FOR DEVELOPMENT OF PRIVATE BROADCASTING

The Association's name, "Spektar", symbolizes diverse programme orientations of its member companies as well as different levels of their technical and professional abilities, and different sizes of territories covered by their broadcasting. The radio stations potential auditorium numbers the total of nearly four million listeners, while the TV programmes are watched by more than two million people.

"Spektar" offers advisory, administrative and technical services to its members. It also maintains regular contacts with over forty other private radio and TV stations outside its membership.

The aims of "Spektar" are as follows:

- to legalize private radio and TV stations and to achieve their longterm legal security;
- to help creating a free media market and to defend the rights for independent editorial policies;
- to identify its members common interests and to inform the public;
- to protect private RTV broadcasting companies, both individually and in groups, against various forms of state oppression (providing counselling, legal and technical assistance);
- to introduce/develop professional standards, including supply of adequate equipment;
- establishing and training of editorial boards as well as of programme producers;
- to introduce/enhance its own different programmes (information, documentary, cultural, educational, entertainment, etc.);
- to establish a common advertising service and to carry out marketing projects;
- to cooperate with local and foreign media organizations.

SPEKTAR

UDRUŽENJE ZA RAZVOJ PRIVATNE RADIODIFUZIJE
ASSOCIATION FOR DEVELOPMENT OF PRIVATE BROADCASTING
web: www.spektar.org.yu e-mail: office@spektar.org.yu

Za izdavača
Slavica Nikolić-Čorbić

Priredio
Slobodan Đorić

Lektor
Slavica Koledin

Tehnički urednik
Mihailo Đorić

Sponzor izdanja

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

Štampa
InterPrint

Tiraž
400 primeraka